

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыруда балалармен жүргізілетін жұмыс

ЖАРИЯЛАНДЫ
27.02.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/176264/>

Кеңес Қарлығаш Кеңесқызы

Тәрбиеші

Қызылорда обл

Шиелі ауданы

«Сәпи ата» балабақшасы

Кіріспе: Экологиялық тәрбие беруді ерте жастан, яғни мектепке дейінгі кезеңнен бастап жүргізу – маңызды міндеттердің бірі. Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыру – табиғатқа деген жауапкершілік сезімін, қоршаған ортаны қорғауға деген сүйіспеншілікті оятуға бағытталған тәрбие беру процесі. Экологиялық мәдениетті балаға жастайынан қалыптастыру, оған табиғатпен тығыз байланыста өмір сүруді үйрету арқылы болашақ ұрпақтың саналы көзқарасын дамытуға болады. Мектепке дейінгі балаларға экологиялық мәдениет қалыптастыру тек теориялық білім берумен шектелмей, балалардың табиғатпен байланысын тәжірибелік жұмыстар арқылы жүзеге асыруды қажет етеді.

Негізгі бөлім:

Экологиялық мәдениетті қалыптастырудың маңызы.

Балабақша жасындағы балаларда экологиялық мәдениетті қалыптастырудың маңызы зор. Себебі бұл кезеңде балалардың танымдық қабілеттері белсенді түрде дамиды, олар әлемді зерттеуге, түсінуге құмар келеді. Мектепке дейінгі жастағы балалар табиғатты танып-білуді ойын түрінде, қызықты әдіс-тәсілдер арқылы оңай қабылдайды. Сондықтан балабақшадағы тәрбиешілердің негізгі міндеттерінің бірі – балаларға экологиялық білім мен мәдениетті үйрету болып табылады. Экологиялық мәдениетті ерте жастан қалыптастыру балаларды табиғатқа деген құрметке, қоршаған ортаға ұқыптылықпен

қарауға, оның ресурстарын дұрыс пайдалана білуге үйретеді. Бұл дағдылар болашақта экологиялық тепе-теңдікті сақтау, табиғатты қорғау және қоғамда экологиялық жауапкершілік мәдениетін арттыруға септігін тигізеді.

Экологиялық тәрбиенің негізгі мақсаттары — экологиялық тәрбиенің негізгі мақсаты – балаларды қоршаған ортаға ұқыптылықпен қарауға үйрету және олардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін ояту. Бұл мақсаттарды орындау үшін келесі міндеттер қойылады:

1. **Табиғат туралы білім беру** – балаларды табиғаттың әртүрлі құбылыстары мен тіршілік формалары туралы таныстырып, олардың өмір сүру заңдылықтарын түсіндіру.
2. **Экологиялық сауаттылықты арттыру** – қоршаған ортаның адам өміріндегі рөлін, табиғи ресурстардың шектеулілігін түсіндіру арқылы экологиялық мәдениетті қалыптастыру.
3. **Табиғатқа деген сүйіспеншілікті қалыптастыру** – балаларды табиғатқа жақындату, оның әсемдігін сезінуге, жануарлар мен өсімдіктерді қорғауға баулу.
4. **Жауапкершілік сезімін дамыту** – табиғатты қорғау ісіне өз үлесін қосуды үйрету және табиғи байлықтарды сақтап қалуға бағытталған іс-әрекеттерді жүзеге асыру.

Экологиялық мәдениетті қалыптастырудағы әдіс-тәсілдер

Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыру кезінде түрлі әдіс-тәсілдер мен құралдар қолданылады. Бұл балалардың қызығушылығын оятып, табиғатты тану және оны қорғау дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік береді.

1. Табиғатты бақылау

Табиғатты бақылау – балалардың қоршаған ортаны танып білуі үшін тиімді әдіс. Балабақша ауласында өсімдіктердің өсуін, жануарлардың тіршілігін бақылау арқылы балалар табиғаттың маңыздылығын түсінеді. Мысалы, балаларға күнделікті өсімдіктерді суару, жапырақтарды күтіп-баптау секілді жұмыстар тапсырылса, олар табиғаттың тіршілік көзі екенін өз көзімен көреді. Табиғатты бақылау баланың табиғатқа деген қызығушылығын арттырады.

2. Экологиялық экскурсиялар ұйымдастыру

Балабақшада балалармен табиғат аясына экскурсиялар ұйымдастыру – экологиялық тәрбиенің маңызды бөлігі. Мысалы, балаларды саябаққа, орманға немесе өзен-көл жағасына апару арқылы оларға қоршаған ортаның сұлулығын таныстыруға болады. Бұл экскурсиялар балаларға табиғатпен тікелей байланыс орнатуға, оны жақсырақ түсінуге мүмкіндік береді. Экскурсия

барысында балалар табиғатты қорғау жолдарын үйреніп, табиғатқа жақын болады.

3. **Экологиялық ойындар өткізу**

Балабақшада балаларға экологиялық білім беру үшін дидактикалық ойындар тиімді құрал болып табылады. Мысалы, «Табиғат қорғаушылары», «Таза қала» секілді ойындар арқылы балаларды табиғатты қорғауға, қоршаған ортаны ластамауға үйретуге болады. Ойындар арқылы балалар экологиялық тәрбие негіздерін тез меңгереді және оларды қызықтырып, белсенді түрде қатысуына мүмкіндік береді.

4. **Экологиялық жобалар мен акциялар**

Экологиялық мәдениетті қалыптастырудың тағы бір тиімді тәсілі – экологиялық жобалар мен акциялар өткізу. Мысалы, «Таза аула», «Ағаш отырғызу» сияқты іс-шараларға балаларды қатыстыру олардың табиғатты қорғауға деген жауапкершілігін арттырады. Сонымен қатар, балалар өздері орындаған жұмыстардың нәтижесін көріп, табиғатты қорғаудың маңыздылығын сезінеді.

5. **Өз қолымен тәжірибелік жұмыстар жүргізу**

Балаларға табиғатқа күтім жасау дағдыларын қалыптастыру үшін тәжірибелік жұмыстар жүргізу өте маңызды. Мысалы, балалармен бірге өсімдіктер отырғызу, оларды суару, күтіп-баптау арқылы балалар табиғатқа өз қолдарымен қамқорлық жасауды үйренеді. Бұл балаларға табиғатқа деген құрметті іс жүзінде қалыптастырады.

6. **Жасыл бұрыш жасау**

Балабақшада балаларға бөлме өсімдіктерін өсіруге арналған арнайы жасыл бұрыш жасауға болады. Бұл жерде балалар өсімдіктердің қалай өсіп-өнетінін, оларға қалай күтім жасау керектігін үйренеді. Өздері өсірген өсімдіктерді бақылау балалардың табиғатқа деген қамқорлық сезімін қалыптастырады.

7. **Экологиялық ертегілер оқу**

Балабақшада экологиялық тақырыптағы ертегілер оқу балалардың табиғатты тануына үлкен көмек береді. Мұндай ертегілер арқылы табиғат құбылыстары мен қоршаған орта туралы мағлұматтарды жеңіл түрде түсінуге болады. Балаларға табиғатты қорғау туралы әңгімелер, мысалдар айту арқылы олардың экологиялық білімдерін арттыруға болады.

Қорытынды

Экологиялық мәдениетті балабақшада қалыптастыру – болашақ ұрпақтың саналы көзқарасын дамытудағы маңызды қадам. Балалардың қоршаған ортаға ұқыптылықпен қарауы, табиғатты қорғауға деген жауапкершілік сезімі мектепке дейінгі кезеңнен басталуы тиіс. Сондықтан балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыруда тәрбиешілер мен педагогтардың жұмысы үлкен рөл атқарады. Экологиялық мәдениетті

қалыптастыру жүйелі және әр түрлі әдіс-тәсілдер арқылы жүзеге асырылып, балалардың табиғатқа деген көзқарасын дұрыс бағытта дамытуға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жапанова Р. Н., Аширбекова Қ. С. МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ ТӘСІЛДЕРІ – 2018. – №. 3. – С. 90-93.
2. Ғалиева А. Н., Ахметова Г. Б. Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру жұмысын ұйымдастыру.
3. Интернет желісі

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.